

Marta Kuźnik

WYKORZYSTANIE KONCEPCJI CELESTYNA FREINETA WE WSPÓŁCZESNEJ PRAKTYCE PEDAGOGICZNEJ

WPROWADZENIE

Od wielu lat obserwujemy przybliżanie polskiemu środowisku pedagogicznemu koncepcji innych edukacji. Jedną z nich jest pedagogika Celestyna Freineta. Kształtowali ją przede wszystkim nauczyciele, którzy podczas codziennej pracy z dziećmi szukali i nadal szukają konkretnych rozwiązań dydaktycznych i wychowawczych, wykorzystując przy tym oryginalne środki dydaktyczne¹.

Koncepcja pedagogiczna Celestyna Freineta jest przykładem założeń dydaktyczno-wychowawczych szkoły twórczej, w której tradycyjne nauczanie podręcznikowe zastąpiono oryginalnymi formami, metodami i środkami działań pedagogicznych. Z całego bogactwa technik i form działalności tej szkoły można wybrać wiele takich, które wzbogaciłyby życie i sprawność współczesnej szkoły, przyczyniając się do pełniejszego rozwoju każdego dziecka. Akcentem dominującym w pedagogice Freineta są dwa elementy: przekonanie o konieczności organizowania dzieciom w szerokim zakresie kontaktów ze środowiskiem w celu rozwinięcia ich zainteresowań i twórczej aktywności oraz przeświadczenie o dużej wartości swobodnej ekspresji włączonej do procesu nauczania i wychowania.

Szkoła Celestyna Freineta jest radosna, twórcza, daje możliwość osiągnięcia sukcesu każdemu uczniowi. Stanowi środowisko dla rozwoju ludzi współistniejących w jej rzeczywistości. We wskazanych własnościach zawiera się istota pojęcia środowiska szkolnego, a więc rozwój ucznia.

¹ J. Adamek, *Podstawy edukacji wczesnoszkolnej*, Kraków 2000, s. 130.

PRAKTYKA FREINETOWSKA A TRADYCYJNE SZKOLNICTWO

Od września 1999 roku w klasach I–III obowiązuje nauczanie integralne. Według H. Sowińskiej

nauczanie integralne to taka organizacja procesów edukacyjnych, która polega na tworzeniu dziecku warunków do wszechstronnej działalności, podporządkowanej określonym zasadom obejmującym w sobie różne treści skupione we wspólnym bloku tematycznym. Integracja polega tu na łączeniu celów, treści form realizacji, różnych dziedzin form aktywności dzieci i nauczyciela w ramach jednostek tematycznych².

Takim poglądom bliska jest pedagogika C. Freineta, który przykładał dużą wagę do integracji i całościowego postrzegania świata przez dziecko. Do tej idei dąży także współczesna oświata. Uczeń w freinetowskiej szkole może zdobywać nowe informacje i doświadczenia, uzupełniać luki w swojej wiedzy poprzez planowanie pracy i wybór zadań umożliwiający dostosowanie tempa uczenia się i poziomu trudności materiału do jego możliwości.

O tym, że we współczesnej szkole, w klasach I–III, z powodzeniem można wykorzystać idee pedagogiczne C. Freineta, że są one nadal aktualne i mogą się stać źródłem inspiracji dla nauczycieli pracujących w ramach pierwszego etapu edukacyjnego, świadczy fakt, iż koncepcja Freineta przybliżona została polskiej oświacie już w latach 60. XX w. i przewijała się przez kolejne dziesięciolecia. Radykalne usunięcie przestarzałego w swojej formie nauczania jest coraz bardziej bliskie współczesnej szkole. Pojawiają się obecnie nowe, atrakcyjne, alternatywne podręczniki i pomoce dydaktyczne.

Nowe zadania, jakie postawiła przed nauczycielami i szkołą reforma oświatowa, mają na celu naprawienie błędów i niedostatków tradycyjnego szkolnictwa. Współczesna szkoła ma przygotowywać uczniów do działania, twórczego myślenia, samodzielności, wykorzystania wiedzy w praktyce, współdziałania w zespole itp. Reformowana szkoła powinna uwzględnić wszechstronny rozwój dziecka, jego indywidualność i odrębność. Mając to na uwadze, nauczyciele powinni współdziałać na rzecz tworzenia w świadomości uczniów zintegrowanego systemu wiedzy, umiejętności i postaw. Nowoczesna szkoła jest zobowiązana opierać się na współpracy zespołu szkolnego i środowiska.

² *Integracja w pracy z dziećmi w wieku wczesnoszkolnym*, red. H. Sowińska, Poznań 1996, s. 11.

W szkole Freineta współwystępują obok siebie: nauka, twórcza praca, zabawa, wytwory sztuki dziecka, współdziałanie w zespołach, jak i wysiłek indywidualny. Wszystko to sprawia, że można rozwijać się w pełni, gdyż spełnione zostają najważniejsze potrzeby. Próby wprowadzenia tych elementów podejmowane są w Szkole Podstawowej nr 37 w Tychach. Z powodzeniem stosuje się tam wszelkie formy i metody pracy nazywane przez C. Freineta technikami. Podstawowe oddziaływanie dydaktyczne następuje poprzez organizowanie dzieciom kontaktów z bliższym i dalszym środowiskiem społecznym, przyrodniczym i kulturalnym w celu rozbudzenia ich zainteresowań, twórczej ciekawości, a także umożliwienia im aktywnego udziału w życiu poprzez spotkania z rówieśnikami, dorosłymi czy korespondencję międzyszkolną.

W pedagogice Freineta kładzie się duży nacisk na twórczą ekspresję dziecka, „która w sprzyjających warunkach może być czynnikiem pobudzającym, intensyfikującym procesy poznawcze i kontakty społeczne, a jednocześnie stanowi bezpośrednie źródło poznania wychowanków”³. W szkole nr 37 w Tychach najczęstszą formą ekspresji jest ekspresja słowna i plastyczna. Ekspresja słowna to najskuteczniejszy środek kształcenia czynnego języka, który umożliwia dziecku komunikowanie się z otoczeniem i wypowiadanie swoich myśli i przeżyć. Dzieci pracujące według koncepcji Celestyna Freineta chętnie podejmują próby układania wierszy, rymowanek, swobodnych tekstów. Zachętą jest redagowanie gazetki szkolnej, w której dzieci umieszczają swoje wiersze, rysunki, fotografie, a także korespondencję z innymi szkołami czy przedszkolami. Poprzez różnego rodzaju inscenizacje, wymyślanie opowiadań i bajek, układanie wierszy i życzeń, fantazjowanie na różne tematy uruchamiane są załączki twórczej postawy dzieci. Twórczość plastyczna jest formą ekspresji najlepiej znaną, ponieważ jest najłatwiej dostrzegalna i ma charakter utrwalony. Zainteresowanie ekspresją plastyczną przez dzieci jest wielkie, ponieważ jest ona wynikiem potrzeby komunikowania otoczeniu swoich przeżyć, doznań i spostrzeżeń. Chętnie wykonują one prace plastyczne z wykorzystaniem różnorodnych technik i materiałów, układają kompozycje z rozmaitych tworzyw, a zainspirowane wierszem, opowiadaniem, czy muzyką tworzą ciekawe kompozycje plastyczne. Przez twórczość plastyczną rozwijana jest pomysłowość dziecka, jego odkrywczność, kształci ona indywidualność, pobudza jego wyobraźnię, aktywność umysłową, zainteresowania. Dzieci mają też okazję do

³ E. Zyzik, *Wykorzystywanie techniki swobodnych tekstów Celestyna Freineta w pracy z dziećmi w młodszym wieku szkolnym*, „Nauczanie Początkowe” 2003, nr 2, s. 28.

poznania swoich możliwości, rozwijania poczucia własnej wartości, uczą się podejmowania działań, ich realizacji, a także oceny wykonania.

Klasa freinetowska również wizualnie różni się od tej, w której realizuje się tradycyjny sposób nauczania. Jest kolorowa, znajdują się w niej typowe elementy zaczerpnięte z pedagogiki Freineta, między innymi: gazetka klasowa „To My”, na której umieszczone są teksty pisane przez dzieci oraz listy korespondencyjne od dzieci z innych szkół czy przedszkoli. W tylnej części klasy znajduje się książka życia klasy, w której dzieci gromadzą swoje swobodne teksty, ilustracje, listy i rysunki otrzymane od stałych korespondentów, fotografie, oraz wszelkiego rodzaju notatki kronikarskie związane z aktualnymi wydarzeniami w klasie, sprawozdania z wycieczek, z doświadczeń czy relacje z przeczytanych książek. Cennym elementem w klasie jest gazetka wychowawcza w postaci wielkiej maskotki, z przyszytymi kieszonkami, do których uczniowie mogą wkładać listy, uwagi do swoich kolegów z klasy. Na ścianach klas SP nr 37 w Tychach można zaobserwować piękne prace wykonane przez uczniów. Cechuje je przede wszystkim pomysłowość i oryginalność w wykonaniu. Wspaniałym pomysłem okazały się również dyplomy sprawności z różnych dziedzin życia, które dzieci zdobywają i prezentują przed klasą. Na ścianach oprócz pięknych prac można także zauważyć teksty podsumowujące zajęcia: „Dzisiaj nauczyłem/nauczyłam się...”; „Zaskoczyło mnie...”; „Przypomniałem/Przypomniałam sobie...”; „Zaczynam się zastanawiać...”; „Chciałbym/Chciałabym dowiedzieć się więcej na temat...”. Wprowadzanie twórczej atmosfery w grupie sprzyja nauce zasad tolerancji, stwarza okazję do przeżycia sukcesu, wdrożenia elementów samooceny i krytyki. Przykładem może być prowadzenie „Kart Dziecka”. Każde dziecko według własnego pomysłu ozdabia sobie kartkę, a w środku rysuje kolorowe kwiatki, serduszka bądź czarne chmurki i kropeczki, w zależności od tego, jak się samo oceniło i czy pozostałe dzieci tę decyzję popierają. Każdy sprzeciw dzieci muszą uzasadnić.

Wiele radości sprawia dzieciom pisanie swobodnych tekstów, wykonywanie prac plastycznych inspirowanych wierszem lub muzyką oraz wspólne przygotowanie kącika, w którym same mogą eksponować efekty swojej twórczości i pracy.

Wielu nauczycieli, którzy pracują metodą francuskiego pedagoga, nie ukrywa zadowolenia oraz satysfakcji z pracy. Jedna z nauczycielek wspomina:

Jestem zafascynowana różnymi formami i metodami Celestyna Freineta i wykorzystuję w swojej codziennej pracy niektóre techniki, które

wzbogacam własnymi pomysłami i rozwiązaniami. Pomagają mi one rozwijać zainteresowania uczniów, wzbogacić ich wiedzę, kształtować i pogłębiać kontakt z otoczeniem, wdrażać do samodzielności. Pozwalają one na naturalne uzewnętrznianie uczuć i marzeń, zaspokajają potrzebę osiągnięć i komunikowania się z innymi⁴.

Stanisław Świniarski pisze o korzyściach pracy technikami oraz metodami C. Freineta:

Obcowanie z pedagogiką Freineta spowodowało m.in., iż nigdy nie pozwoliłem sobie nałożyć cudli myślowych ani działaniowych. Miewam z tego powodu przykrości, lecz i trafiają się satysfakcje, a te ostatnie mają smak nieporównywalnie pońtniejszy. System freinetowski pomógł mi również wykształcić w sobie otwartość na świat, a tym samym ułatwił mi krytyczne oglądanie rzeczywistości, idei⁵.

Również nauczyciele pracujący w Szkole Podstawowej nr 37 w Tychach nie kryją zadowolenia i satysfakcji z pracy, w której wykorzystują metody i techniki Celestyna Freineta. Jedną z takich osób jest Zofia Myalska⁶, która korzysta ze wszystkich technik Freineta, jednak najczęściej posługuje się swobodnymi tekstami dającymi możliwość uzewnętrzniania swoich uczuć i przeżyć. Nierzadko stosuje również doświadczenia poszukujące, a co za tym idzie – pracę opartą na fiszkach inspirujących, autokorektywnych, i program zdobywania sprawności. W rozmowie podkreśla, że:

dają one możliwość odnalezienia przez każdego ucznia właściwego dla siebie tempa pracy oraz wybrania dla siebie zadania, które najłatwiej mu wykonać. Ważnym elementem koncepcji jest również współpraca z rodzicami, którzy są ważnymi współorganizatorami pracy, która wykracza poza tradycyjne metody nauczania. Czasem potrzebna jest ich pomoc, czasem wystarczy życzliwe wsparcie⁷.

Kolejny nauczyciel realizujący w swojej pracy koncepcję Freineta zaznacza, że dobrze jest, obok tradycyjnego nauczania, korzystać z wielu źródeł, które

⁴ K. Wiśniewska, *Moje doświadczenia z pedagogiką Freineta*, „Życie Szkoły” 1997, nr 3, s. 159.

⁵ S. Świniarski, *System Celestyna Freineta – moje doświadczenia*, „Nowa Szkoła” 1982, nr 1, s. 29.

⁶ Nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej, od lat prowadzi klasy freinetowskie, przewodnicząca Koła Freinetowskiego w Tychach.

⁷ Rozmowa z Zofią Myalską z dnia 17.03.2008 r.

dają możliwość bardziej wszechstronnego zarówno przekazania wiadomości, jak i kształtowania umiejętności.

W publikacjach pedagogicznych nauczyciele zwracają uwagę na zjawisko zahamowania wyobraźni uczniów. Często słyszy się zdania, że prace uczniowskie mają charakter odtwórczy, że cechuje je monotonność i brak oryginalności. Dlatego w szkole w Łomży stwierdzono, że „pewną poprawę w tej dziedzinie może przynieść wykorzystanie osiągnięć szkół freinetowskich. Utworzono więc klasy freinetowskie, w których stosowano różnorodne formy nauczania oparte na technikach Freineta”⁸. Jedną z takich form, zapobiegających posługiwaniu się schematami w pracach pisemnych uczniów, jest najczęściej stosowana wśród współczesnych nauczycieli technika swobodnego tekstu. Większość powstających tekstów jest pisana prozą. Ma to duże znaczenie dla kształtowania języka.

Współczesna szkoła nieco różni się od szkoły dawnej. Uczniowie mają większe możliwości zdobywania wiedzy i samokształcenia, mogą uczyć się zarówno chłopcy, jak i dziewczęta. W coraz większym stopniu dąży się do kształcenia uczniów kreatywnych, otwartych na zmiany zachodzące w otaczającej ich rzeczywistości. Na pierwszy plan zadań dydaktyczno-wychowawczych wysuwa się kształtowanie twórczej postawy uczniów, którą cechuje otwartość na doświadczenia, na dostrzeganie szerokiego zakresu dostępnych jednostce bodźców związanych z emocjami, pragnieniami i myślami, czyli dążenie do korzystania z całego bogactwa doświadczeń. W toku tego procesu zachowanie jednostki staje się mniej schematyczne, bardziej spontaniczne i twórcze.

KONCEPCJA PEDAGOGICZNA C. FREINETA W PRAKTYCE – BADANIA WŁASNE

Uczeń młodszych klas bez wątpienia wykazuje pełną gotowość utożsamiania się z nauczycielem oraz całkowite zaufanie względem niego. Poszukuje miejsca w społeczności szkolnej, którą poprzez odpowiednie działania należy ukształtować w sposób najbardziej dla niego optymalny. Taką możliwość daje, między innymi, inspirowanie do twórczej aktywności poprzez stosowanie pedagogiki Freineta. Nasuwa się jednak podstawowe pytanie: Czy nauczyciele z takiej możliwości korzystają? T. Kłosińska⁹ przeprowadziła badania sondażowe wśród 268 nauczycieli klas I–III szkół miejskich i wiejskich na

⁸ Z. Napiórkowska, *W klasach freinetowskich*, „Nowa Szkoła” 1971, nr 10, s. 39.

⁹ T. Kłosińska, *Droga do twórczości. Wdrażanie technik Celestyna Freineta*, Kraków 2000, s. 77.

teren województwa opolskiego. Zdecydowana większość badanych nauczycieli, czyli 190 osób, to jest 70,9%, stwierdziła, że inspiruje dzieci do twórczej aktywności, natomiast 78 badanych, to jest 29,1%, nie podejmuje działań inspirujących. W przedstawionych badaniach dużą rolę odgrywają wiek oraz staż pracy badanych nauczycieli. Na podstawie ich wyników¹⁰ można stwierdzić, że w największym stopniu ciekawe lekcje z zastosowaniem działań inspirujących przeprowadzają młodzi nauczyciele o stażu pracy 1–5 lat. Im dłuższy staż pracy, tym bardziej procent osób wykorzystujących inspiracje twórcze na lekcjach się obniża.

Powyższe dane znajdują swoje potwierdzenie również podczas spotkań Zespołu Animatorów Pedagogiki Celestyna Freineta, na których nauczyciele klas edukacji wczesnoszkolnej i osoby wykorzystujące techniki Freineta podkreślają, że ich wysiłki nadal są jednostkowe. Halina Semenowicz¹¹ wypowiadając się na temat możliwości szerszego stosowania koncepcji Celestyna Freineta w naszych szkołach, zauważa, że żadna, nawet najbardziej wartościowa metoda pedagogiczna, nie może być dokładnie przeniesiona na inny grunt w całości. Mądry nauczyciel wybierze z każdej poznanej metody to, co nadaje się do jego warunków środowiskowych, do poziomu i stopnia rozwoju jego uczniów, do lepszej realizacji celów, które ma osiągnąć zgodnie z obowiązującym programem nauczania i wychowania, do wzbogacenia własnej inwencji twórczej.

Cel badań

Poniżej przedstawiono wyniki badań własnych, których celem była ocena efektywności zastosowanych metod i technik C. Freineta w pracy z uczniami klas trzecich. Prowadzone badania pozwoliły na poszukiwanie odpowiedzi na pytanie badawcze: *Czy i w jakim stopniu techniki C. Freineta mają wpływ na rozwój twórczej aktywności dzieci w młodszym wieku szkolnym?*

Przebieg badań

W badaniu zastosowano eksperyment pedagogiczny (technika jednej grupy) polegający na wprowadzeniu czynnika eksperymentalnego i mierzeniu zmian

¹⁰ Ibidem, s. 78.

¹¹ H. Semenowicz, *Freinet w Polsce. Próby realizacji koncepcji pedagogicznej C. Freineta w szkole polskiej*, Warszawa 1980, s. 115.

zachodzących pod jego wpływem. Przeprowadzono badania porównawcze stanu początkowego i stanu końcowego. Czynnikiem eksperymentalnym były wykorzystywane w pracy z dziećmi techniki C. Freineta, które miały służyć pobudzaniu procesów myślowych, wyobraźni oraz twórczej aktywności. Podstawowe oddziaływanie dydaktyczne następowało poprzez organizowanie aktywności służącej rozbudzeniu zainteresowań, twórczej ciekawości, a także umożliwieniu aktywnego udziału w życiu społecznym badanych trzecioklasistów. Do badań początkowych i końcowych, w celu określenia poziomu twórczej aktywności badanych uczniów, przeprowadzono badania zainteresowań dzieci w młodszym wieku szkolnym, do których wykorzystano kwestionariusz GIFT (Grupowy kwestionariusz do badania zainteresowań dzieci z klas I–V)¹². Test umożliwia określenie poziomu uzdolnień twórczych dzieci. Składa się z 33 zamkniętych pytań, na które dziecko udziela odpowiedzi „TAK” lub „NIE”, w zależności od tego, czy zgadza się z danym stwierdzeniem, czy też nie. Interpretacji odpowiedzi dokonuje się za pomocą odpowiedniego klucza, zgodnie z którym za każdą odpowiedź przyznaje się jeden punkt. Następnie punkty zostają zsumowane i zaklasyfikowane do poziomu uzdolnień wysokich, przeciętnych lub niskich. Wyniki badań początkowych przeprowadzonych z wykorzystaniem kwestionariusza GIFT przedstawiono na wykresie 1.

Wykres 1. Rozkład wyników pomiaru uzdolnień twórczych dzieci, które wcześniej nie pracowały według technik Freineta (pomiar początkowy)

Źródło: badania własne.

¹² S. Rimm, *Bariery szkolnej kariery. Dlaczego dzieci zdolne mają słabe stopnie?*, przeł. D. Ekiert-Grabowska, Warszawa 1994, s. 180.

Na podstawie przeprowadzonych badań początkowych, określających uzdolnienia twórcze dzieci, można stwierdzić, że 75% (25) badanych dzieci jest przeciętnie uzdolnionych twórczo, znacznie mniejsza grupa badanych – 5% (2) to dzieci, które osiągnęły wysokie wyniki, a 20% (7) to uczniowie z niskimi wynikami. Wyniki te wskazują na przeciętny poziom pobudzania wyobraźni oraz twórczej aktywności badanych dzieci.

Przeprowadzone badania końcowe pozwoliły na dostrzeżenie zależności pomiędzy wykorzystaniem technik C. Freineta a zmianami, jakie zaszły w poziomie aktywności twórczej badanych dzieci (wykres 2).

Wykres 2. Rozkład wyników pomiaru uzdolnień twórczych w grupie badanych dzieci (pomiar końcowy)

Źródło: badania własne.

W badaniu końcowym poziom uzdolnień twórczych wzrósł w porównaniu z poziomem osiągniętym w badaniach początkowych. W badaniu końcowym 34% (12) badanych uczniów uzyskało wysokie wyniki, 61% (21) wyniki przeciętne, natomiast grupa uczniów z niskimi wynikami z 20% (6) zmniejszyła się do 5% (1). Dzieci w miarę upływu czasu chętniej wykonywały wszystkie stawiane przed nimi zadania. Zajęcia cieszyły się dużym zainteresowaniem. Uczniowie początkowo byli bardzo nieśmiali i niechętnie podejmowali próby tworzenia tekstów, a do wykonania prac plastycznych potrzebowali więcej czasu. W miarę systematycznego stosowania technik Freineta – słowo, dźwięk, barwa, kształt czy też gest stały się naturalnym tworzywem, za pomocą którego dziecko w różnej formie mogło wyrazić swoje myśli, uczucia i przeżycia.

Wnioski

Na podstawie przeprowadzonych badań można sformułować następujące wnioski, które odnoszą się tylko do badanej grupy i nie podlegają uogólnieniu:

1. W badaniu początkowym wysokimi uzdolnieniami twórczymi charakteryzowało się 5% (1) badanych dzieci, natomiast w badaniu końcowym, po wdrożeniu czynnika eksperymentalnego, było to 34% (12) badanych, natomiast niskie wyniki uzyskało 20% (6) badanych dzieci w badaniu początkowym, a 5% (1) w badaniu końcowym.
2. Poziom uzdolnień twórczych w badaniu końcowym znacznie wzrósł w porównaniu z poziomem osiągniętym w badaniu początkowym, oznacza to, że systematyczne stosowanie technik Freineta sprzyja rozwijaniu twórczej aktywności badanych dzieci w młodszym wieku szkolnym, co przejawia się swobodniejszą interpretacją wierszy oraz utworów muzycznych, a w pracach plastycznych pomysłowością, oryginalnością i indywidualnością.

KONKLUZJA

Idea pedagogiczna C. Freineta fascynowała i nadal inspiruje oraz urzeka wielu nauczycieli, którzy zawsze gromadzili się wokół niego, korzystali z jego doświadczeń i cieszyli się jego przyjaźnią. Ich codziennej pracy przyświeca maksyma pedagoga: „Pozwólcie zakwitnąć młodemu kwiatom, nawet jeśli czasem zmoczy je deszcz. Całą resztę otrzymacie w nadmiarze”¹³. Ciągłe wzrasta liczba kontynuatorów jego idei w wielu krajach świata. Nauczyciele ci, animatorzy pedagogiki tego wybitnego francuskiego nauczyciela, spotykają się każdego roku w innym kraju, wspólnie pracują, wymieniają doświadczenia, nawiązują nowe znajomości i przyjaźnie, uczą się w sposób praktyczny, jak być nowoczesnym nauczycielem.

Niewątpliwie Freinet zwiększa efektywność procesu dydaktyczno-wychowawczego. Nawet jedna z proponowanych przez niego technik czy form pracy wykorzystywana w klasie i wytrwale doprowadzana do pewnej doskonałości potrafi zmienić oblicze szkoły, rozjaśnić szarość codziennej rutyny, wnieść uśmiech i radość, zarówno ucznióm, jak i nauczyciela, oraz stać się wstępem do dalszych twórczych poczynañ. Jak powiedział bowiem Celestyn Freinet: „Nie jesteśmy teoretykami. W naszych klasach nieustannie eksperymentujemy,

¹³ K. Wiśniewska, *Moje doświadczenia z pedagogiką Freineta...*, s. 159.

bez wytchnienia tworzymy Nową Szkołę. Jutro będziemy tak samo pionierami, jak jesteśmy dzisiaj. Bierzmy czynny udział w postępie pedagogiki”¹⁴.

Twórcze myślenie – tak ostatnio doceniane – jest umiejętnością, czyli czymś powszechnie dostępnym, czego można się nauczyć. Mimo to wciąż jeszcze postrzega się ten rodzaj myślenia jako „dar niebios”, który otrzymują tylko nieliczni i nic w tej kwestii nie można zmienić. Trudno oprzeć się wrażeniu, że takie właśnie stanowisko zajmuje szkoła, w której najbardziej ceni się myślenie konwergencyjne i nagradza tzw. prawidłowe odpowiedzi. Tymczasem pożądane byłoby nauczenie dzieci twórczego myślenia poprzez zastosowanie odpowiednich technik, między innymi tak wszechstronnie rozwijających technik Freineta. Podniosłoby to znacznie poziom uzdolnień twórczych dzieci, ułatwiłoby im radzenie sobie z wieloma problemami w życiu codziennym oraz w nauce, umożliwiłoby im osiąganie sukcesów w praktycznym działaniu obecnie i w przyszłości.

Posługiwanie się technikami Freineta podczas zajęć otwiera wiele możliwości i obopólnych (nauczycieli i dzieci) korzyści. Nauczycielowi nie pozwala popadać w rutynę i motywuje go do ciągłego zdobywania nowych wiadomości, a dzieciom sprawia wiele radości, pobudza ich inwencję twórczą, ośmiela, wdraża do większej samodzielności, kształtuje potrzebę poszukiwania i poznawania otaczającej rzeczywistości, rozwija swoistą wrażliwość na świat. Praca nauczyciela wykorzystującego techniki Freineta jest trudna, ale warta wysiłku, może ona doprowadzić w rezultacie do realizacji najważniejszego zadania wychowawczego, jakim jest współdziałanie nauczyciela w rozwoju osobowości dziecka.

BIBLIOGRAFIA

- Adamek J., *Podstawy edukacji wczesnoszkolnej*, Kraków 2000.
- Borawska K., *Recepta na edukacyjny sukces, czyli Ecole Freinet w Vence*, „Życie Szkoły” 2000, nr 8.
- Głoton R., Clero C., *Twórcza aktywność dziecka*, przeł. I. Wojnar, Warszawa 1988.
- Integracja w pracy z dziećmi w wieku wczesnoszkolnym*, red. H. Sowińska, Poznań 1996.
- Kłosińska T., *Droga do twórczości. Wdrażanie technik Celestyna Freineta*, Kraków 2000.
- Krzezińska B., Olek-Redlarska Z., *Pedagogika Freineta a terażniejszość*, „Życie Szkoły” 1995, nr 6.
- Maszczyńska-Góra G., *Idea pedagogiki Celestyna Freineta*, „Język Polski w Szkole dla Klas IV–VIII” 1992/1993, nr 1/2.

¹⁴ G. Maszczyńska-Góra, *Idea pedagogiki Celestyna Freineta*, „Język Polski w Szkole dla Klas IV–VIII” 1992/1993, nr 1/2, s. 139.

- Mendel M., Szuksta M., *Współczesne tendencje w nauczaniu inspirowane metodami M. Montessori, C. Freineta, R. Steinera – na przykładzie jednej ze szkół społecznych w Gdańsku*, Gdynia 1995.
- Napiórkowska Z., *W klasach freinetowskich*, „Nowa Szkoła” 1971, nr 10.
- Rimm S., *Bariery szkolnej kariery. Dlaczego dzieci zdolne mają słabe stopnie?*, przeł. D. Ekiert-Grabowska, Warszawa 1994.
- Semenowicz H., *Freinet w Polsce. Próby realizacji koncepcji pedagogicznej C. Freineta w szkole polskiej*, Warszawa 1980.
- Świniarski S., *System Celestyna Freineta – moje doświadczenia*, „Nowa Szkoła” 1982, nr 1.
- Wiśniewska K., *Moje doświadczenia z pedagogiką Freineta*, „Życie Szkoły” 1997, nr 3.
- Zyzik E., *Wykorzystywanie techniki swobodnych tekstów Celestyna Freineta w pracy z dziećmi w młodszym wieku szkolnym*, „Nauczanie Początkowe” 2003, nr 2.

WYKORZYSTANIE KONCEPCJI CELESTYNA FREINETA WE WSPÓŁCZESNEJ PRAKTYCE PEDAGOGICZNEJ

Streszczenie: Artykuł wyjaśnia, na czym polega koncepcja pedagogiczna Celestyna Freineta. Odnosi założenie freinetowskie do współczesnej szkoły. Przedstawia sylwetkę ucznia pracującego metodami i technikami Freineta. Dopełnieniem jest przykład szkoły, w której realizowana jest koncepcja freinetowska. Cennym źródłem informacji są również wypowiedzi nauczycieli pracujących według omawianej koncepcji pedagogicznej.

Słowa kluczowe: pedagogika, koncepcja, nauczyciel, szkoła, uczeń, praktyka, twórczość, zabawa, nauka

THE APPLICATION OF CELESTIN FREINET'S CONCEPTION IN THE MODERN PEDAGOGICAL PRACTICE

Summary: The article explains what the pedagogical concept of Celestin Freinet is. It refers to the contemporary assumption of Freinet's school and presents the profile of the student's working with the use of such methods and techniques. It also includes a practical example of a school which has implemented the very concept together with some valuable comments of teachers using this concept of teaching.

Keywords: education, concept, teacher, school, student, practice, creativity, fun, learning